

щоб формування механізмів державного регулювання фермерської складової аграрного сектора України відбувалось за алгоритмом, максимально наближеним до відповідного алгоритму Європейського Союзу.

Література

1. Атаманчук Г.В. Теория государственного управления / Г.В. Атаманчук. – М., 2006.
2. Державне управління та державна служба : словник-довідник / уклад. О.Ю. Оболенський. – К. : КНЕУ, 2005. – 480 с.
3. Закон України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 9. – С. 79.
4. Закон України “Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року” // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 1. – С. 17.
5. Закон України “Про фермерське господарство” // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 45. – С. 363.
6. Малиновський В.Я. Державне управління : навч. посіб. / В.Я. Малиновський. – 2-ге вид., доп. та перероб. – К. : Атіка, 2003. – 576 с.
7. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року” від 19.09.2007 р. № 1158 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 73.
8. Федорчак О. Класифікація механізмів державного управління [Електронний ресурс] / О. Федорчак // Науковий вісник “Демократичне врядування”. – 2008. – Вип. 1. – Режим доступу: http://www.lvivacademy.com/visnik/fail/O_Fedorchak.pdf.
9. Administrative Procedure Act. Title 5 – United States Code. – Chapter 5. – P. 511–599.
10. Commission Recommendation of 6 May 2003 Concerning the Definition of Micro, Small and Medium-sized Enterprises, L 124/36 EN // Official Journal of the European Union. – 2003. – 20 th May.
11. Congressional Review Act, Public Law PL 104-121 (as a Part of the Small Business Regulatory Enforcement Fairness Act of 1996).
12. Council Regulation (EC) № 1782/2003. – 2003. – 29 th September.
13. 2006/144/EC: Council Decision of 20 February 2006 on Community Strategic Guidelines for Rural Development (Programming Period 2007 to 2013).
14. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://usgovinfo.about.com/584> с.

УДК 35:81'272

ВИБІР МОДЕЛІ РЕГУЛЮВАННЯ МОВНИХ ВІДНОСИН ЯК УПРАВЛІНСЬКЕ ЗАВДАННЯ

Ковальова Т.В.

кандидат філологічних наук, доцент
докторант Національної академії державного управління при Президентіві України

Annotation

The problem of the choice of language relations regulating model in Ukraine in the period of the state developing is studied in this article. It is observed the connection between the state forming, ethnic and national and language policy models. It is paid attention to the national elite role as for the language relations managing and to the guarantee of the language policy administrating.

Анотація

Досліджено проблему вибору моделі регулювання мовних відносин в Україні в процесі розбудови держави. Виявлено зв'язок між моделями державотворення, етнонаціональної і мовної політики. Зроблено акцент на ролі національної еліти в регулюванні мовних відносин, а також на необхідності забезпечення управлінського механізму мовної політики.

Ключові слова

Державотворення, етнонаціональна політика, мовна політика, мовні відносини, модель, поліетнічна держава.

I. Вступ

Мова народу є найважливішим компонентом його національної культури, який формується разом з утворенням етносу, одночасно виступаючи передумовою та чинником його формування, тому не дивно, що в процесі набуття націями своєї реальної державності мовна політика активно сприяє досягненню цієї мети. В останні десятиліття драматичні зміни відбулися в багатьох етномовних спільнотах світу, але найбільш яскравим їх утіленням стали республіки колишнього Радянського Союзу.

Мовна політика є складовою державної етнонаціональної політики України. Остання, зокрема, передбачає “забезпечення всебічного розвитку та функціонування україн-

ської мови в усіх сферах суспільного життя, створення сприятливих умов для опанування нею всім населенням, підвищення її суспільного престижу, подолання негативних соціально-психологічних стереотипів і деформацій у мовній сфері” та “створення умов для вивчення громадянами України, які належать до національних меншин та корінних народів, їхніх рідних мов, історії, культури, а також для навчання рідною мовою національних меншин” [3].

Проблеми співвідношення мовного та етнічного розвитку є одними з найактуальніших в українській науковій літературі. Сучасні дослідники акцентують увагу на тому, що “мова є однією з основних ознак етносу” [14, с. 72], “одним з основних ідентифікаторів національної ідентичності” [5, с. 92], оскільки саме за нею можна визначити характер спільноти людей. На думку деяких науковців, якщо у спільноти є єдина мова, то вона має й ряд інших спільних рис – психічний склад, особливості культури, побуту тощо.

Більше того, деякі вчені вважають, що мова є першою і часто єдиною умовою, ознакою і причиною буття спільнот, що вона має безумовний пріоритет перед такими індикаторами єдності, як економічний, політичний і навіть територіальний показники. Так, О. Потєбня писав, що “єдиною прикметою, за якою ми впізнаємо народ, і водночас єдиною незамінною нічим умовою існування народу є єдність мови” [15, с. 186–187].

Суперечність між розумінням мови як сутності буття людини та людської спільноти, з одного боку, і як його форми, з іншого, є першою важливою суперечністю, яка впливає на роль мовного чинника в процесі консолідації політичної нації. Аналізом проблем мовного розвитку лише у зв'язку з етнічною концепцією нації в Україні зловживають, зокрема, політики, які проголошують себе захисниками національних меншин, серед них росіян, а також окремі українські націоналістичні кола. Вони недооцінюють роль мови як форми національно-культурного розвитку, а отже, й як чинника консолідації політичної нації. Адже будь-яка ознака нації несе в собі й етнічне, й суто соціальне навантаження, у зв'язку з чим мова є ознакою і етнічної, і політичної теорій нації. Це підтверджує Ю. Римаренко: “Мова – найбільш етнізована базова ознака нації – тісно пов'язана з таким гостро соціальним явищем, як національна культура, спільність території, крім етнічних, має політичні, психологічні, екологічні параметри” [11, с. 18]. Етнічне й соціальне тісно переплітається у сфері національної психології та національного характеру. Про те, що мова є ознакою саме національної ідентичності, твердять й інші дослідники [5, с. 92].

Відтак, особливого значення в Україні набули дослідження зв'язку мовних відносин з політичними процесами. Зокрема, С. Рудницький підкреслює, що без утвердження панівного становища української мови неможливе елементарне виживання українців як етносу: “Без панування мови в державотворчому етносі на теренах даної держави національний характер останньої є фіктивним, а це перешкоджає вільному всебічному розвитку етносу” [13].

Роль мови в процесах націогенезису українців та інших народів досліджують різні фахівці, зокрема і з державного управління: В. Котигоренко [4], І. Курас [6], Ю. Куц [7], О. Куць [8], А. Леонова [9], І. Лопушинський [10], Л. Нагорна [12], М. Рябчук [16], Б. Харахаш [17] та інші. Згідно з результатами їхніх досліджень, ця роль полягає, по-перше, у тому, що мова етносу (народу, нації), починаючи обслуговувати всі сфери суспільного і духовного буття нації, витісняє запозичену мову; по-друге, є символом боротьби за підвищення суспільно-політичного статусу нації; по-третьє, уніфікація національної мови є підґрунтям для згуртування й консолідації нації; по-четверте, єдина національна мова є передумовою піднесення загального культурного рівня членів суспільства, свідомого залучення їх до національної культурно-історичної традиції, підвищення рівня самосвідомості з метою зміцнення нації. Мовна єдність, на думку багатьох дослідників, визначає політичну єдність. На кожному з етапів націогенезису мовні питання відіграють провідну роль і є своєрідним стрижнем, який нанизує вимоги соціально-політичного характеру.

Одне із завдань науки державного управління у сфері мовних відносин – дати прогностичні моделі їх регулювання за умов сценарного підходу.

II. Постановка завдання

Метою статті є визначення моделей регулювання мовних відносин з урахуванням моделей державотворення.

III. Результати

При проведенні мовної політики в багатонаціональних суспільствах найскладнішим завданням щодо збереження внутрішньополітичної стабільності є процедура вибору державної (офіційної) мови. На жаль, не існує готових моделей оптимального вирішення цієї проблеми. Серед дослідників переважає думка, що процес вибору офіційної мови призводить до конфлікту двох принципів: ефективності й справедливості. Тобто при проведенні ефективної мовної політики офіційного статусу набувають значно менше мов, ніж існує, внаслідок чого така політика є, по суті, несправедливою, тоді як справедлива мовна політика наділяє

Держава та регіони

офіційним статусом усі мови без винятку, через що вона не може бути ефективною.

Уряди багатонаціональних держав мають вирішувати подвійне завдання: з одного боку, задовольняти мовні вимоги своїх титульних, корінних національностей, а з іншого – переконувати інші групи населення в тому, що їхні права при цьому не будуть обмежені.

Коли йдеться про необхідність дотримання прав усіх без винятку людей і народів на використання рідної мови, інститути державної влади, перш за все, мають виходити з того, що в такий спосіб передається культурна спадщина попередніх поколінь. Забезпечення реалізації цього принципу з боку держави надає етнічним групам впевненості в збереженні своєї ідентичності, мовно-культурної самобутності, а отже, максимально сприяє утвердженню ідеї спільної приналежності до єдиної держави. Що більше гарантій збереження мови тієї чи іншої етнічної групи, то більше шансів на формування єдиної спільноти громадян у загальнонаціональній державі.

Одним із найважливіших питань мовної політики і регулювання мовних відносин є врахування позиції та діяльності політичних лідерів й етнічної еліти. Вони згуртовують і мобілізують етноспільноту навколо етнічних символів (у тому числі й мови), закликають її або до суперництва з іншими групами за політичне самовизначення, або за рівний чи привілейований доступ до можливостей і ресурсів суспільства. Роль етнічної еліти залишається вагомим фактором, коли шляхом досягнення компромісу остання утримує свою групу від сепаратизму.

Провідну роль у виборі орієнтирів мовної політики має відіграти українська еліта, яка, визначаючи національні цінності й пріоритети, виконує етнополітичні та ідеологічні функції в період трансформації суспільства. До її етнодержавотворчих функцій слід віднести: 1) визнання української національної держави і титульної нації, яка дала назву державі, як необхідної умови згуртування поліетнічного суспільства; 2) спрямування своїх зусиль на реалізацію положень Конституції України про державну мову, вільний розвиток, використання й захист мов корінних народів і національних меншин нашої країни; 3) створення умов для розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності корінних народів і національних меншин України; 4) турбота про задоволення національно-культурних і мовних потреб українців, які проживають за межами держави.

Залежно від етнополітичної ситуації національні лідери та еліта визначають поведінку суб'єкта мовної політики, яка має бути активною, наступальною (як, наприклад, постійне лобювання інтересів проросійських політичних кіл в Україні щодо державного статусу російської мови); пасивною, конформістською (характерна для тих етнічних

груп, які задоволені мовною ситуацією); компромісно-раціональною (яку намагається проводити Українська держава, узгоджуючи мовні інтереси титульного етносу та інших етнічних груп).

Еліті українського суспільства зовсім не обов'язково бути виключно національною за своїм складом, але вона обов'язково має бути національною за своїм духом, характером, патріотичною за переконаннями і справами. Усі нововведення, реформи, які еліта втілює в реальну дійсність, мають відповідати цілям модернізації українського суспільства. Український дух має бути ефективніший, ніж етнічна першопричина.

Особливості політичної ситуації в Україні зобов'язують науковців і політиків звернутися до проблем мовних відносин у контексті становлення сучасної демократичної стабільної держави. Достатньо навести той приклад, що однією з перших структур громадянського суспільства, яка активно розвивалася наприкінці 1980-х рр., стало Товариство української мови, а стрижень першого потужного громадсько-політичного об'єднання – Народного руху України – становили члени Спілки письменників України.

У питаннях вибору моделей регулювання мовних відносин необхідно враховувати проблему полілінгвальності суспільства. Завдання полягає у виборі оптимальної тактики вирішення питань, які виникають унаслідок взаємодії інтересів мовних груп між собою та між ними і державою. Для України ця проблема виявляється в досягненні владою балансу між мовними інтересами титульного етносу, російської етнічної громади, інших етнічних груп та корінного населення – кримських татар. Від того, у який спосіб – мирний чи конфліктний – будуть вирішуватися ці питання, залежать потенційні можливості тієї чи іншої моделі.

Динаміка мовної політики в західних демократіях усе більше визначається загальноновизнаними нормами міжнародного права, які встановлюють основні критерії прав людини і цілих народів. На підставі цих норм можливо об'єктивно і цивілізовано оцінювати правомірність мовних вимог та обов'язків як окремого індивіда, так і різноманітних етнічних груп, у тому числі корінних народів та етнонаціональних меншин.

Досвід більшості поліетнічних держав доводить, що успіх у виконанні стратегічних державних завдань може гарантувати лише демократичність суспільного ладу на основі дотримання фундаментальних прав і свобод людини та нації, соціально-економічного піднесення, повсюдного поширення високої етнополітичної культури суспільства. У цьому має відігравати свою роль мовна політика як складова етнополітики.

Україні важливим при проведенні мовної політики є вивчення й урахування моделей розвитку демократії в поліетнічних державах.

Серед різних моделей є невдалі й небезпечні для обрання як зразків наслідування. Однією з таких вважається “демократія раси (народу) панів”, яка була притаманна гітлерівській Німеччині та Південно-Африканській Республіці (до 1990 р.) і яка поширювалася лише на панівну расу, а інші етноспільноти за допомогою силових методів були позбавлені права бути суб’єктом політики. Непопулярними є “недемократичні суспільства”, у яких держава ідентифікується з однією нацією і служить лише їй (Ірак, Сирія, Бірма тощо). Суперечливою вважається модель “етнічної демократії” (П. Манчині, С. Омуха), згідно з якою держава має бути батьківщиною для однієї нації з єдиною державною ідеологією – націоналізмом панівної етноспільноти, єдиними державною мовою, політичними символами та традиціями. Правлячі кола такої держави домагаються її зміцнення за рахунок обмеження демократії, насамперед, для національних меншин. Зазначена модель проходить випробування в Ізраїлі, Північній Ірландії, на Кіпрі, у Шрі-Ланці, на островах Фіджі, в Малайзії тощо. Наслідки цих випробувань не дуже втішні, а тому більшість західних учених відкидає цю модель. Однак деякі з них вважають її прийнятною як тимчасову, перехідну на шляху до правової держави, відкритого суспільства.

О. Картунов та О. Маруховська вказують на модель етнодержавотворення в умовах мажоритарної демократії як на таку, яку варто наслідувати. Серед позитивних рис цієї моделі (приклади: США, Великобританія, Австралія та інші країни) вони відзначають те, що держава не регламентує етнічних відносин і не втручається в них, але сприяє національному будівництву, зокрема впроваджує для всіх громадян спільну мову, націоналізм (патріотизм), національні інститути тощо. Держава створює умови для асиміляції, але вона дає змогу етнічним групам зберегти свою субкультуру або позбутися її, жити окремо або змішуватися з іншими. Першоосновою суспільства тут є особа, її заслуги, здібності, досягнення, пріоритетність прав людини над національними правами [11, с. 578].

Згідно з концепцією “нація – це народ, який має власну державність”, для України з її поліетнічним населенням можливі дві моделі розвитку держави: або поняттям “українська нація” будуть охоплені лише етнічні українці, або під “українською нацією” розумітиметься політико-державна спільність усіх громадян. У першому випадку національна політика матиме за свій орієнтир пріоритетний розвиток українства із наданням гарантій етноменшинам. У другому – перед-

бачається політика етнокультурного плюралізму з правами та обов’язками для всіх національностей. Етнополітична модель у такому разі формується навколо певних “правил гри”, однаково обов’язкових для всіх учасників національних відносин.

За першого варіанта певну морально-психологічну перевагу отримують етнічні українці як нація, усі інші визнають її творцем держави. Але за цю перевагу вона буде змушена постійно розплачуватися патерналістською політикою своєї держави щодо етноменшин, гарантуючи державне забезпечення їхнього розвитку. У такій моделі етнічні українці будуть повністю відповідати за добробут, розвиток та ситуацію міжнаціональних відносин. Зрозуміло, що владні структури за такого варіанта складатимуться переважно з українського електорату, а для решти національностей має бути передбачений механізм впливу на політику держави з тим, щоб вона максимально враховувала інтереси етноменшин. За другого варіанта українці стануть одним із рівноправних учасників державотворення. За таких умов кожна національність змушена буде покладатися у своєму розвитку на власні сили. Що ж до державних програм, то вони мають формуватися з урахуванням стану поліетнічності суспільства.

Етнонаціональна політика в цьому контексті має свої особливості. По-перше, український етнос як титульна нація, що має абсолютну більшість у питомій вазі населення країни, одержавши незалежність разом з усіма іншими національностями, що мешкають тут, не має досвіду управління в поліетнічній державі. По-друге, усі національності на шляху до демократичних перетворень прагнуть виробити такі правила й норми співжиття поліетнічного суспільства, які б задовольняли учасників етнополітичного процесу.

Головною метою державної етнонаціональної політики України є забезпечення рівноправних відносин та тісної взаємодії представників різних етносів, які мешкають в Україні, підтримання атмосфери толерантності, довіри й поваги у взаєминах між ними; оптимальне врахування інтересів усіх етнонаціональних спільнот, створення сприятливих умов для розвитку української нації, корінних народів та національних меншин. Змістом етнонаціональної політики є міжнаціональна злагода в умовах етнічної розмаїтості.

Мовна політика є складовою процесу державотворення, тому визначаємо її моделі, виходячи з класифікації моделей розвитку державності [18, с. 693].

В основі першої моделі лежить ідея поліетнізму. Прихильники цієї ідеї екстраполюють на український ґрунт ідею федералізації України або її регіоналізації. Не останню роль у цьому відіграє й мовна ознака, за якою, на-

приклад, окремі політичні сили підтримують міф про дві України: північно-західну – україномовну та південно-східну – російськомовну [1]. Не виключено, що в окремих регіонах ця модель може призвести до загострення етноконфліктів на мовному ґрунті.

Друга модель базується на ідеї двоетнічності України, де за політичне, інтелектуальне, ідеологічне та культурне лідерство змагаються два етноси – український і російський. В основі цієї ідеї здебільшого лежать етнODEMOГРАФІЧНІ показники. Відповідно до останнього перепису населення (2001 р.), український і російський етноси разом становлять 95,1% усього населення України. Ця модель передбачає закріплення (можливо, і юридичне) українсько-російської двомовності, яке за сучасних умов буде на користь російської мови. Отже, така модель мовної політики є для України руйнівною.

Третя модель пов'язана з ідеєю моноетнічності України, має прибічників серед представників українського націоналізму і може бути інтерпретована за допомогою гасла "Україна – для українців". Щоправда, сучасний націоналізм не слід ототожнювати з етнорасизмом, оскільки він розглядає націю не як біологічне утворення, а як суспільно-історичне явище, що ґрунтується на етнополітичній (національній) ідеї. У мовних відносинах це може означати таку пріоритетність мови титульного етносу, коли мовні інтереси інших етнічних груп залишаються поза увагою держави.

Четверта модель виходить з принципу поділу українського суспільства на титульний етнос та етнічні меншини. Мовні права цих суб'єктів етнополітики визначені законодавством України, а саме Конституцією України, Законом України "Про мови в Українській РСР", Рішенням Конституційного Суду України відносно застосування державної мови, Законом України "Про національні меншини в Україні", Декларацією прав національностей. Модель "титульний етнос – етнічні меншини" – найоптимальніша для регулювання мовних відносин в Україні. Вона, по-перше, відповідає історичній традиції національного державотворення ХХ ст., по-друге, обстоює захист національно-державних інтересів з позицій титульного етносу, по-третє, враховує як права більшості, так і права меншин.

IV. Висновки

Невід'ємною рисою сучасного демократичного суспільства є високий рівень захисту прав людини. В основі соціально-політичних трансформацій має бути антропоцентрична модель, що передбачено законодавством розвинутих європейських держав. Стратегічною метою державної політики взагалі і мовної політики зокрема є формування громадянського суспільства, встановлення за допомогою правових норм оптимального співвідношення загально-

національних інтересів, інтересів держави, окремих осіб та їх спільнот.

Від вибору моделі регулювання мовних відносин залежать сценарії розвитку подій у сфері мовних відносин. При цьому мовна політика має спиратися на певний управлінський механізм своєї реалізації. Це, в першу чергу, законодавство, уповноважені державні органи, джерела й порядок фінансування, контроль за дотриманням правових норм, співробітництво між державними органами і громадськими організаціями національних меншин тощо. Однак на сьогодні в Україні цей механізм недосконалий: немає ні сучасного, з урахуванням реалій сьогодення, закону про мови, ні урядового органу з мовної політики, а відтак, відсутній контроль за дотриманням мовного законодавства, наявний слабкий зв'язок держави з громадянським суспільством (подекуди він існує на місцевому рівні, що має вияв у міських та обласних програмах культурного розвитку), тому основним управлінським завданням сьогодні є державне забезпечення механізму реалізації оптимальної моделі регулювання мовних відносин в Україні.

Література

1. Дві України: реальні межі, віртуальні війни. – К., 2003. – 256 с.
2. Картунов О. Жодний тип суспільства не має імунітету від етнічних домагань / О. Картунов, В. Кремінш, О. Маруховська // Віче. – 1988. – № 6. – С. 3–13.
3. Концепція державної мовної політики (проект) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ucipr.kiev.ua/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=4488>.
4. Котигоренко В. Тенденції в етнічній та етномовній динаміці населення України у 1959–2001 рр. / В. Котигоренко // Людина і політика. – 2003. – № 2. – С. 12–24.
5. Кресіна І.О. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси: (Етнополітологічний аналіз) : монографія / І.О. Кресіна. – К. : Вища школа, 1998. – 392 с.
6. Курас І. Етнополітика: історія і сучасність / І. Курас. – К. : Ін-т політології і етнонаціональних досліджень НАН України, 1999. – 656 с.
7. Куц Ю.О. Етнонаціональна політика України – головний напрям управління етнонаціональною сферою / Ю.О. Куц // Вісник Ун-ту внутрішніх справ. – Х. : УВС, 2000. – Вип. 12. – Ч. I. – С. 256–260.
8. Куць О.М. Мовна політика в державотворчих процесах України : навч. посіб. / О.М. Куць. – Х. : ХНУ, 2004. – 275 с.
9. Леонова А. Етнокультурна політика України / А. Леонова. – К. : ПКПК, 1998. – 228 с.

10. Лопушинський І.П. Формування та реалізація державної мовної політики в галузі освіти України: досвід, проблеми, перспективи: монографія / І.П. Лопушинський. – К.; Херсон: Олді-плюс, 2006. – 456 с.
11. Мала енциклопедія етнодержавознавства / Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – К.: Довіра: Генеза, 1996. – 942 с.
12. Нагорна Л. Політична мова і мова політики / Л. Нагорна. – К.: Світогляд, 2005. – 315 с.
13. Нація і етнос (співвідношення) // Енциклопедія етнокulturознавства / [за ред. Ю. Римаренка]. – К.: Державна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2001. – Ч. 1. – Кн. 2. – С. 471–472.
14. Пірен М. Етнополітичні процеси в сучасній Україні / М. Пірен. – К.: УАДУ, 1999. – 204 с.
15. Потебня А. Мысль и язык / А. Потебня. – К.: Наукова думка, 1993. – 191 с.
16. Рябчук М. Від Малоросії до України: парадокси запізнілого націєтворення / М. Рябчук. – К.: Критика, 2000. – 304 с.
17. Харахаш Б. Мова і механізм національної ідентичності в системі етнополітики / Б. Харахаш // Українські проблеми. – 1997. – № 1. – С. 55–69.
18. Шкляр Л. Етнополітичні моделі розвитку державотворення в Україні / Л. Шкляр // Мала енциклопедія етнодержавознавства / Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – К.: Довіра: Генеза, 1996. – С. 692–693.

УДК 353:35

РОЛЬ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРА В РОЗВИТКУ МЕХАНІЗМІВ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ЯК ОБ'ЄКТА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Ровинська К.І.

старший викладач Одеського регіонального інституту державного управління НАДУ при Президентіві України

Annotation

In this article the meaning of the corporate management for the banking system, the place of the banking sector in the infrastructure of the corporate management, its influence on the development of the mechanisms of the corporate management are established, as well as possibility of its use for the improvement of the practice of the corporate management in not-financial sector as a special instrument of the state regulation of the corporative sector.

Анотація

Встановлено значення корпоративного управління для банківської системи, місце банківського сектора в інфраструктурі корпоративного управління, його вплив на розвиток механізмів корпоративного управління, а також можливість його використання для покращання практики корпоративного управління в нефінансовому секторі як особливого інструменту державного регулювання діяльності корпоративного сектора.

Ключові слова

Механізм корпоративного управління, банківський сектор, інструмент державного механізму.

I. Вступ

На сучасному етапі розвитку світу вдосконалення корпоративного управління на національному рівні стало важливим напрямом зусиль багатьох країн. Одним із інструментів, що використовуються для досягнення цієї мети, є запровадження націона-

льних принципів (кодексів) корпоративного управління.

Важливість запровадження сучасних стандартів корпоративного управління обумовлюється, перш за все, пошуком шляхів виходу зі світової економічно-фінансової кризи, глобальною тенденцією до консолідації та необхідністю подальшої капіталізації у банківському секторі, а також глобалізацією ринків капіталу.

Українські банки, які орієнтуються на міжнародні стандарти банківської діяльності, розраховуючи зрештою стати рівними учасниками світової банківської спільноти, динамічно реагують на необхідність використання сучасної культури корпоративного управління. У будь-якому разі, вже стало не рідкістю, коли той чи інший банк закладає в основу системи корпоративного управління відомі в міжнародній практиці принципи корпоративної організації бізнесу: чесність, прозорість, підзвітність та відповідальність.

Дотепер розвиток корпоративного управління в банківському секторі в основному стимулювався регуляторами і найчастіше сприймався банками як необхідність. Про це свідчить досить невелика кількість банків, які прийняли внутрішні кодекси корпоративного управління [7, с. 17]. Проте збереження тенденції освоєння роздрібного бізнесу і необхідність залучення фінансування для цих цілей створюють спонукальний мотив до адекватного розвитку корпоративного управління в фінансовому секторі.